

Pregled Dokumenta | Broj 69/24

Početna (/) / Dokumenti (/Docs/) / Službeni glasnik BiH (/Docs/Drzavni) / Dokumenti pregled

Službeni glasnik BiH, broj 69/24

Na osnovu člana 61. stav (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09) i člana 24. Zakona zabrani diskriminacije ("Službeni glasnik BiH" br. 59/09 i 66/16), ministar za ljudska prava i izbjeglice donosi

ODLUKU

O USVAJANJU SMJERNICA ZA USKLAĐIVANJE PROPISA SA ZAKONOM O ZABRANI DISKRIMINACIJE

Član 1.
(Predmet Odluke)

Ovom Odlukom usvajaju se Smjernice za usklađivanje propisa sa Zakonom o zabrani diskriminacije.

Član 2.
(Praćenje realiziranja)

Za praćenje realiziranja ove Odluke zadužuje se Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine.

Član 3.
(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-02-3-2049/24
17. septembra 2024. godine
Sarajevo

Ministar
Dr. Sevlid Hurtić, s. r.

SMJERNICE
ZA USKLAĐIVANJE PROPISA SA ZAKONOM O ZABRANI DISKRIMINACIJE

SADRŽAJ

- SVRHA SMJERNICA
- ZAŠTO USKLAĐIVANJE PROPISA SA PRINCIPIMA ZABRANE DISKRIMINACIJE
- NA KOJI NAČIN USKLAĐUJEMO PROPISE SA PRINCIPIMA ZABRANE DISKRIMINACIJE
- USKLAĐIVANJE PROPISA SA ZAKONOM O ZABRANI DISKRIMINACIJE
- PROJCENA UTICAJA PROPISA
 - Proces procjene uticaja
 - Faze procesa procjene uticaja
 - Skraćena procjena uticaja propisa

1. SVRHA SMJERNICA

Smjernice služe kao instrument Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine za procjenu usklađenosti propisa sa Zakonom o zabrani diskriminacije i namijenjene su svim organima vlasti da koristeći ove Smjernice usklade propise iz svoje nadležnosti sa Zakonom o zabrani diskriminacije.

2. ZAŠTO USKLAĐIVANJE PROPISA SA PRINCIPIMA ZABRANE DISKRIMINACIJE?

Bosna i Hercegovina (u daljnjem tekstu: BiH) je potpisnica brojnih međunarodnih dokumenata iz oblasti ljudskih prava i dužna je provoditi aktivnosti na ispunjenju preuzetih obaveza. Zabrana diskriminacije sadržana je u tim međunarodnim dokumentima.

Međunarodni sporazumi Ujedinjenih nacija koji sadrže odredbe o zabrani diskriminacije su:

- Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima (UDHR);
- Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (ICCPR);

3. Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (ICESCR);
4. Konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije (CERD);
5. Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW);
6. Konvencija o zaštiti prava radnika migranata i članova njihovih porodica;
7. Konvencija o pravima djeteta (CRC);
8. Konvencija o pravima lica s invaliditetom (CRPD);
9. Konvencija UNESCO-a protiv diskriminacije u oblasti obrazovanja.

U isto vrijeme, na nivou Vijeća Evrope kao regionalnog mehanizma za zaštitu ljudskih prava i zabranu diskriminacije, na prvom mjestu nalazi se Evropska konvencija o ljudskim pravima i njeni Protokoli, kao i drugi sporazumi Vijeća Evrope čija je BiH potpisnica. Posebnu pažnju treba ukazati na Protokol 12, koji propisuje zabranu diskriminacije.

Diskriminacija je u pravnom sistemu BiH zabranjena prvenstveno Ustavom BiH, zatim entitetskim ustavima i Statutom BD BiH, te domaćim zakonodavstvom.

Ustav BiH daje Evropskoj konvenciji posebno mjesto u ustavnopravnom poretku BiH navodeći "da se prava i slobode utvrđeni u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda te njenim Protokolima direktno primjenjuju u BiH i imaju prvenstvo nad zakonima." Ovakav status Evropske konvencije označava da načelo jednakosti u pravnom sistemu BiH ima važnu poziciju te omogućava široku zabranu diskriminacije s obzirom na otvorenu listu diskriminacijskih osnova sadržanih u članu 14. Evropske konvencije. Dodatno, ratifikacijom Protokola 12. Evropske konvencije, BiH je Ustavom postavila i široku zaštitu od diskriminacije budući da se Protokolom zabranjuje diskriminacija pri uživanju svih prava određenih zakonima koji su na snazi.

Sljedeći gore navedene međunarodne standarde, BiH je u svoj pravni sistem ugradila načelo jednakog postupanja, te je usvajanjem Zakona o zabrani diskriminacije i Zakona o ravnopravnosti spolova BiH prepoznala diskriminaciju kao javno društveni problem.

Usklađivanje sa principima zabrane diskriminacije je obaveza za sve institucije vlasti u BiH, prvenstveno, u kontekstu pristupanja BiH Evropskoj uniji (u daljnjem tekstu: EU). Bosna i Hercegovina se na postepeno prilagođavanje zakonodavstva pravnoj tekovini EU obavezala Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju¹. Sporazum predstavlja glavni okvir za proces pristupanja, te izričito zahtijeva od BiH da se u potpunosti uskladi sa pravom EU, uključujući i pravne propise koji se odnose na zabranu diskriminacije.² Dakle, obaveza BiH u procesu pristupanja EU zahtijeva usklađivanje domaćeg zakonodavstva sa principima zabrane diskriminacije, što znači da BiH mora preuzeti i u potpunosti implementirati ove principe u svom zakonodavnom procesu i sadržaju propisa. Efikasna implementacija usklađenog zakonodavstva podrazumijeva i procjenu uticaja propisa.

Ova obaveza dodatno je pojačana i činjenicom da je BiH pristupila međunarodnim sporazumima čime se obavezala unaprijediti i zaštititi prava svih svojih građana bez obzira na njihov spol, rasu, nacionalnost, religiju, invaliditet ili bilo koju drugu karakteristiku. Ovo podrazumijeva usvajanje i implementaciju odgovarajućih zakona i politika, kao i efikasne mehanizme zaštite i sankcioniranja u slučajevima kršenja ovih prava.

Obaveza uključivanja principa zabrane diskriminacije u procesu i sadržaju zakonodavstva određena je Zakonom o zabrani diskriminacije³.

Zakon o zabrani diskriminacije postavlja jasne obaveze za institucije da je potrebno ne samo da se suzdrže od diskriminirajućih praksi, nego i da aktivno promoviraju jednakost kroz svoje politike i prakse. Dakle obaveza države prema standardima Evropskog suda je ne samo da se suzdrži od činjenja kršenja prava građana na svom prostoru i teritoriji, nego zapravo da aktivno djeluje i učestvuje u zaštiti prava, u ovom slučaju da aktivno djeluje u smislu zabrane diskriminacije. To uključuje osiguranje da su politike i prakse osmišljene tako da ne dovedu do neposredne ili posredne diskriminacije, kao i uspostavljanje mehanizama za borbu protiv diskriminacije, uključujući sankcije za prekršaje.

Na kraju, ovaj zakon zahtijeva od institucija da u svoje zakonodavne i administrativne procese integrišu pristup zasnovan na principu nediskriminacije, te da preduzmu aktivne mjere kako bi promovirale ovaj princip u društvu u potpunosti.

3. NA KOJI NAČIN USKLAĐUJEMO PROPISE SA PRINCIPIMA ZABRANE DISKRIMINACIJE?

Opći postupak usklađivanja zakonodavstva sa odredbama Zakona o zabrani diskriminacije podrazumijeva nekoliko koraka:

Korak 1: Osnovno razumijevanje pravnog okvira

Najprije je potrebno upoznati se sa pojedinostima Zakona o zabrani diskriminacije. To podrazumijeva njegove ključne odredbe, oblasti primjene i mehanizme pomoću kojih nastoji spriječiti i riješiti diskriminaciju.

Korak 2: Analiza postojećeg zakonodavstva

Analizirati propise koje obrađivač propisa priprema. Identificirati sve oblasti koje bi se mogle smatrati diskriminatornim. Ovo bi moglo uključiti oblasti u kojima zakon implicitno favorizuje jedan spol, ne štiti adekvatno od diskriminacije ili ne osigurava jednake mogućnosti i pristup resursima za sve spolove.

Korak 3: Uključiti odredbe protiv diskriminacije

Zakonodavstvo treba da sadrži jasne odredbe koje zabranjuju diskriminaciju bilo koje vrste. Potrebno je definirati šta predstavlja diskriminaciju i navesti sankcije za diskriminatorne radnje.

Korak 4: Procjena uticaja propisa

Sastavni dio ovog procesa jeste situaciona analiza koja, između ostalog, ukazuje na postojanje diskriminacije. Procjena uticaja propisa na kraju omogućuje donošenje propisa koji daje adekvatan odgovor na diskriminaciju u konkretnoj oblasti.

Korak 5: Javne konsultacije

Uključiti javnost i relevantne učesnike u sve aspekte ovog procesa. Ovo bi moglo značiti organiziranje javnih rasprava ili diskusije kako bi se dobio relevantan doprinos o nacrtu propisa.

Povratne informacije sa javnih rasprava i od javnosti generalno, mogu pružiti vrijedne uvide i povećati mogućnost prihvatanja propisa.

Korak 6: Finalni pregled i podnošenje

Nakon što povratne informacije budu uključene i konačni nacrt pripremljen, dostaviti propis relevantnom zakonodavnom organu u BiH na razmatranje. Osigurati da proces usvajanja bude u skladu sa zakonodavnom procedurom u BiH.

Korak 7: Monitoring i evaluacija

Nakon što je propis usvojen, osigurati da postoji sistem za praćenje njegove primjene i uticaja. To bi moglo uključivati redovne izvještaje o primjeni propisa, ankete za procjenu njegove efikasnosti i mehanizam za pojedince da prijave potencijalna kršenja.

4. USKLAĐIVANJE PROPISA SA ZAKONOM O ZABRANI DISKRIMINACIJE

Zakonom o zabrani diskriminacije propisano je da svi opći pravni akti, interni akti, uključujući i privredna društva moraju biti usklađeni sa navedenim zakonom.

Da bi se zakon uskladio sa Zakonom o zabrani diskriminacije, važno je da propisi zadovolje nekoliko ključnih aspekata:

- **Definicija diskriminacije:** Zakon bi trebao jasno definirati šta čini diskriminaciju, uključujući direktne i indirektno oblike, kao što su propisani u Zakonu o zabrani diskriminacije.

Diskriminacija treba biti definirana kao neopravdano razlikovanje, isključivanje, ograničavanje ili davanje prednosti koje dovodi do nejednakog statusa ili tretmana.

- **Zaštićene kategorije:** Zakon bi trebao jasno navesti sve zaštićene kategorije koje uključuju rasu, boju kože, spol, jezik, vjeru, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, veza sa nacionalnom manjinom, imovinski status, rođenje, članstvo u sindikatu, obrazovanje, socijalni status, bračni ili porodični status, starosnu dob, zdravstveno stanje, invaliditet, genetsko naslijeđe, rodni identitet, izražavanje ili spolnu orijentaciju.

- **Princip jednakosti:** Zakon bi trebao potvrditi princip jednakosti i zabraniti svaku diskriminaciju, bez obzira na njen oblik. Također bi trebao poštovati načelo proporcionalnosti i pravičnosti.

- **Mehanizmi zaštite:** Zakon treba osigurati efikasne pravne i administrativne mehanizme za zaštitu pojedinaca od diskriminacije, uključujući pravo na pravnu zaštitu, pristup pravdi i pravo na oštetu.

- **Promocija ravnopravnosti:** Zakon bi trebao podsticati aktivnosti usmjerene na promociju ravnopravnosti, uključujući mjere pozitivne diskriminacije kojima se nastoji postići stvarna jednakost.

- **Prevenција i sankcioniranje diskriminacije:** Zakon bi trebao sadržavati odredbe za prevenciju diskriminacije i predviđati sankcije za one koji krše zakon.

- **Obuka i edukacija:** U zakonu bi trebao biti predviđen program obuke i edukacije za one koji su zaduženi za primjenu zakona, kako bi se osigurala njegova pravilna primjena.

5. PROCJENA UTICAJA PROPISA

Procjena uticaja propisa ima ključnu ulogu u kontekstu nediskriminacije. Ona omogućava obrađivačima i predlagačima propisa da analiziraju kako će predloženi propis uticati na različite segmente društva, uključujući različite rodove i druge društvene grupe. Time se osigurava da novi propisi ne samo da neće doprinijeti daljnjoj diskriminaciji, već će aktivno promovirati ravnopravnost i pravičnost.

Naime, procjena uticaja propisa može otkriti potencijalno diskriminirajuće učinke koje bi propis mogao imati na određene grupe. Na taj način, omogućava donosiocima odluka da izmjene propise kako bi se osiguralo daje on u skladu sa načelima zabrane diskriminacije. Ovo je suština ispravnog uključivanja nediskriminacije u bilo koji postupak donošenja propisa, bez obzira na fazu ili oblik.

Na primjer: U toku je izrada zakona o javnom prevozu. Ako se u zakonu predvidi da sva vozila javnog prevoza moraju biti opremljena stepenicama za pristup, ovo bi moglo biti diskriminirajuće za lica s invaliditetom.

Analiza bi pokazala da lica s invaliditetom, posebno ona sa ograničenim kretanjem, možda nisu u mogućnosti koristiti stepenice. Ovim zakonom, stvorili bi se uslovi u kojima lica s invaliditetom ne bi mogla koristiti javni prevoz jednako učinkovito kao lica bez invaliditeta, što je oblik diskriminacije.

Da bi se izbjegla takva diskriminacija, važno je da se zakonodavac preispita i prilagodi zakon tako da se osigura jednak pristup svim korisnicima javnog prevoza, uključujući i lica s invaliditetom. Na primjer, zakon bi se mogao mijenjati tako da se zahtijeva ugradnja pristupačnih rampi ili liftova na vozilima javnog prevoza, čime bi se omogućilo neometano korištenje usluga javnog prevoza za sve građane.

5.1. Proces procjene uticaja

Procjena uticaja propisa je proces kroz koji se procjenjuju efekti određenog zakona prilikom njegove izrade ili izmjene. Ova obaveza je formalizirana na svim nivoima vlasti u BiH. ⁴ Iako se detalji mogu razlikovati, ono što je zajedničko jeste da izrada propisa zahtijeva prethodnu procjenu trenutne situacije, postavljanje ciljeva i razmatranje opcija za rješenje problema. Također, razlikuju se dvije vrste procjene uticaja propisa - sveobuhvatna i skraćena. U pravilu, sveobuhvatna se primjenjuje na propise kojima je cilj poboljšati sistemska rješenja u određenim oblastima, dok se skraćena koristi za sve ostale propise.

Proces procjene uticaja propisa obuhvata sljedeće faze:

- Pripremna faza: Ova faza uključuje identifikaciju problema, odnosno potreba za donošenjem novog propisa ili izmjenom postojećeg, definiranje ciljeva propisa i utvrđivanje opcija za njegovo rješavanje.
- Faza procjene: U ovoj fazi provodi se analiza uticaja svake od opcija za rješavanje identificiranog problema. To obuhvata ocjenu ekonomskih, socijalnih i ekoloških učinaka svake opcije, uključujući i uticaj na zabranu diskriminacije.
- Faza izrade nacrt propisa: Nakon procjene, priprema se nacrt propisa koji najbolje rješava identificirani problem i postiže ciljeve sa najmanje negativnih učinaka.
- Faza konsultacija: Ova faza uključuje široko savjetovanje sa svim relevantnim učesnicima. Konsultacije mogu uključivati javne rasprave, savjetovanje sa stručnjacima i druge oblike dijaloga sa zainteresiranim stranama.
- Faza donošenja propisa: Nakon konsultacija, nacrt propisa se finalizira i podnosi nadležnom organu na donošenje.
- Faza implementacije: Nakon donošenja, propis se implementira u praksi.
- Faza evaluacije: Nakon određenog vremena, propis se evaluira kako bi se utvrdilo je li postigao svoje ciljeve i da li je potrebno daljnje prilagodavanje.

Radi lakšeg razumijevanja procesa, u nastavku teksta kroz primjer je obrađena sveobuhvatna procjena uticaja propisa i svaka od faza procesa. Kroz primjer su obrađena i pitanja/smjernice koja su uobičajena za svaku od faza. Pitanja se prilagođavaju u zavisnosti od oblasti i teme koja se obrađuje pravnim propisom.

5.2. Faze procesa procjene uticaja

Pripremna faza

Pripremna faza je inicijalni korak u procesu procjene uticaja propisa. U ovom koraku se identificira i definira problem ili izazov koji je potrebno adresirati kroz propis, te se postavljaju ciljevi koje treba postići. Ova faza je ključna za uspjeh cijelog procesa procjene uticaja, jer postavlja osnove za daljnje korake. Njena realizacija zahtijeva multidisciplinarni pristup, uključivanje različitih učesnika i stručnjaka, te sistematično razumijevanje problema i konteksta u kojem se propis donosi.

Pripremna faza uključuje sljedeće aktivnosti:

- Identifikacija i definiranje problema:** Na početku, potrebno je razumjeti i jasno definirati problem koji propis treba riješiti. Ovo obično uključuje analizu situacije, prikupljanje relevantnih podataka i informacija, te utvrđivanje glavnih izazova i problema.
- Definiranje ciljeva:** Nakon što je problem jasno definiran, postavljaju se ciljevi koje novi propis treba postići. Ciljevi bi trebali biti jasno formulirani, mjerljivi, da se lako postiču, relevantni i vremenski ograničeni.
- Identifikacija opcija:** Nakon definiranja problema i ciljeva, identificiraju se moguće opcije za rješenje problema. Opcije mogu uključivati različite vrste mjera - od donošenja novih propisa do izmjena postojećih, ili možda samo promjena u praksi.
- Izbor metode za procjenu:** Na kraju pripremne faze, odabire se metoda za procjenu uticaja svake od identificiranih opcija. Ova metoda će se koristiti u sljedećoj fazi - procjeni.
- Definiranje problema**
- Identifikacija i definiranje problema podrazumijeva analizu trenutnog stanja i utvrđivanje potrebe za izradom pravnog propisa. U kontekstu nediskriminacije, obrađivač propisa analizira koliko trenutna situacija utiče na rodnu ravnopravnost i da li ta situacija stvara diskriminaciju po bilo kom osnovu. Tačnije, analiza trenutne situacije ispituje kako i koliko trenutna situacija, bilo pozitivno bilo negativno, utiče na prava, položaj i kvalitet života oba spola i drugih društvenih grupa.
- Postoji niz uobičajenih pitanja koja se postavljaju tokom identifikacije problema kako bi se osiguralo da je problem potpuno razumljiv i pravilno definiran. Ta pitanja služe kao smjernice u daljnjem radu i mogu uključivati sljedeće:
 - Koje specifične situacije, uslove ili trendove treba adresirati? Cilj ovog pitanja je identificirati specifične probleme koji bi mogli biti riješeni kroz izradu propisa.
 - Ko su glavni učesnici pogođeni problemom? Ovo pomaže u identifikaciji ko bi mogao biti direktno ili indirektno pogođen problemom, uključujući javnost, privatne organizacije, vladine agencije itd.
 - Koji su glavni uzroci problema? Identificiranje ključnih uzroka problema pomaže u razumijevanju osnovnih problema koji bi mogli biti riješeni kroz izradu propisa.
 - Koje su posljedice? Koje su potencijalne posljedice, ukoliko se problem ne riješi? Ovo pomaže u procjeni važnosti problema i utvrđivanju prioriteta.
 - Koliko ove uočene razlike utiču na svakodnevni život, položaj, ulogu i prava određene društvene grupe?
 - Koje su moguće prepreke za rješavanje problema? Identificiranje prepreka može pomoći u razumijevanju mogućih izazova koji bi mogli uticati na implementaciju i učinkovitost propisa.
 - Koje postojeće politike, zakonodavstvo ili prakse već se bave ovim problemom? Ovo pomaže identificirati moguće rupe u postojećem zakonodavnom okviru i pruža kontekst za nove propise.
 - Kakvi su relevantni socijalni, ekonomski, pravni ili tehnički faktori povezani sa problemom? Da li su dostupni podaci koji uključuju socio-ekonomske pokazatelje? Ovo pruža širi kontekst problema, koji može pomoći u oblikovanju rješenja.
 - Da li su eksperti za zabranu diskriminacije uključeni u definiranje problema? Da li je razmatrana potreba za angažiranjem vanjskih partnera, kao što su organizacije civilnog društva ili istraživački institut za analizu specifičnih pitanja? Stručnjaci za zabranu diskriminacije trebali bi biti uključeni u definiranje problema, kako bi se osiguralo uzimanje u obzir svih aspekata tih pitanja. Također, vanjski partneri kao što su organizacije civilnog društva ili istraživački instituti mogu pružiti dodatnu stručnost i perspektivu, što je posebno korisno za analizu specifičnih pitanja.
 - Svaka faza u procesu identifikacije problema trebala bi biti pažljivo dokumentirana kako bi se omogućila transparentnost i odgovornost u procesu donošenja odluka.

PRIMJER: "Procjena uticaja Zakona o pristupačnosti objekata i usluga za lica s invaliditetom"

Nadležno Ministarsko je u periodu februar - juli 2023. godine provelo detaljnu procjenu uticaja propisa u vezi sa pristupačnošću objekata i usluga za lica s invaliditetom. Kao rezultat ove procjene, izrađen je Nacrt zakona o pristupačnosti objekata i usluga za lica s invaliditetom koji je upućen Parlamentarnoj skupštini na razmatranje i usvajanje.

U dokumentu procjene uticaja ovog propisa navedeno je: "Posebna pažnja posvećena je pitanju zabrane diskriminacije lica s invaliditetom, čija primjena je obavezna u svim sferama društva, pa tako i u sferi pristupačnosti objekata i usluga. Pristupačnost podrazumijeva uključivanje interesa lica s invaliditetom u sve političke, ekonomske i društvene sfere, u svim fazama programskog/projektnog ciklusa (od analize situacije, procjene potreba, planiranja, definiranja aktivnosti i programa, njihove implementacije i na kraju monitoringa i evaluacije), tako da je dobrobit za sve građane jednaka."

U procesu izrade Nacrta zakona o pristupačnosti objekata i usluga za lica s invaliditetom, stručnjaci za zabranu diskriminacije bili su aktivno uključeni u definiranje problema. Nadalje, vanjski partneri, uključujući organizacije civilnog društva i istraživačke institute, angažirani su u analizi specifičnih pitanja kako bi se osiguralo sistematično i sveobuhvatno razumijevanje izazova sa kojima se suočavaju lica s invaliditetom.

Definiranje problema

Pitanja/smjernice	Potencijalni odgovori
Koje specifične situacije, uslove ili trendove treba adresirati?	Nedostatak pristupačnosti objekata i usluga za lica s invaliditetom, što dovodi do dis
Ko su glavni učesnici pogođeni problemom?	Lica s invaliditetom, vlasnici objekata i pružaoци usluga, javne institucije, organizaci
Da li su stručnjaci za zabranu diskriminacije uključeni u definiranje problema?	Radna grupa za izradu procjene uticaja bila je sastavljena od devet članova, uključuju
Da li je razmatrana potreba za angažiranjem vanjskih partnera, kao što su organizacije civilnog društva ili istraživački instituti za analizu specifičnih pitanja?	U radu radne grupe učestvovao je predstavnik organizacije civilnog društva koja je p
Da li su dostupni podaci koji uključuju socioekonomske pokazatelje?	Pri analizi stanja razmatrani su dostupni kvalitativni i kvantitativni pokazatelji za lica
Kakvi su relevantni socijalni, ekonomski, pravni ili tehnički faktori povezani sa problemom?	Socijalna stigmatizacija lica s invaliditetom, nedostatak ekonomskih resursa za prilag
Da li se oblast koju regulira propis odnosi na određene društvene grupe i koje su to grupe?	Da. Propis se odnosi na lica s invaliditetom.
Koliko ove uočene razlike utiču na svakodnevni život, položaj, ulogu i prava oba spola ili određene društvene grupe?	Ključni problem je identificiran i definiran kao neadekvatna pristupačnost objekata i Identificirani su specifični problemi, uključujući nedostatak pristupačnosti u javnim c
Koji su uzroci?	Nedostatak sveobuhvatne politike pristupačnosti, nedostatak implementacije posto
Koje su posljedice diskriminacije?	Isključenost lica s invaliditetom iz mnogih aspekata društvenog života, uključujući ot
Koje su potencijalne posljedice, ukoliko se problem ne riješi?	Lica s invaliditetom nastavit će se suočavati sa diskriminacijom i izolacijom, što ogr
Koje su moguće prepreke za rješavanje problema?	Nedostatak sredstava za adaptaciju postojećih objekata i usluga, otpor vlasnika obje
Koje postojeće politike, zakonodavstvo ili prakse već se bave ovim problemom?	Trenutno, postojeće regulative ne zadovoljavaju potrebe lica s invaliditetom u potp.
Koliko javne politike mogu, i da li imaju uticaj na rješavanje identificiranih problema?	Prikupljene su relevantne informacije i izvršena je analiza relevantnih strateških dok

Procjenom stanja utvrđeno je da objekti i usluge nisu u dovoljnoj mjeri pristupačni za lica s invaliditetom. Zaključeno je da je neophodno unaprijediti pristupačnost objekata i usluga u cilju povećanja efektivnosti i efikasnosti u stvaranju optimalnih pretpostavki za uključivanje lica s invaliditetom u društvo, u skladu sa principima zabrane diskriminacije.

- Definiiranje ciljeva

Definiiranje ciljeva podrazumijeva stvaranje slike željenog stanja u odnosu na prethodno identificirane probleme. Ciljevi bi trebali biti jasni, precizni, mjerljivi i vremenski ograničeni. U skladu sa problemom, formiraju se opći, specifični i operativni ciljevi.

U ovoj fazi, često postavljana pitanja koja služe kao vodič mogu uključivati:

- Da li je opisano željeno stanje u odnosu na ključni problem i specifične probleme u oblasti koja je regulirana propisom?
- Da li postoji jasna povezanost između definiranih ciljeva i identificiranih problema?
- Da li je određeno kakve se konkretne društvene promjene očekuju?
- Kako će ovi ciljevi doprinijeti širim socijalnim, ekonomskim ili političkim ciljevima?
- Kako se ovaj cilj odnosi na principe zabrane diskriminacije? Ako problem ili problemi ukazuju na diskriminaciju u pravima, položaju ili mogućnostima, da li definirani ciljevi doprinose smanjenju ili eliminiranju diskriminacije?
- Da li definirani ciljevi doprinose ostvarenju strateških ciljeva suzbijanju diskriminacije u određenom slučaju?
- Koji su očekivani rezultati za različite grupe ljudi (npr. prema spolu, starosti, invaliditetu)?
- Da li su ciljevi realni i mjerljivi, i kako će se pratiti i ocjenjivati napredak prema postizanju ovih ciljeva?
- Da li definirani ciljevi i njihovo obrazloženje jasno i razumljivo odražavaju napredak u oblasti zabrane diskriminacije?
- Kako su ciljevi usklađeni sa strategijama, politikama, međunarodnim ugovorima i prioritetima EU?

PRIMJER: "Procjena uticaja Zakona o pristupačnosti objekata i usluga za lica s invaliditetom"

Definiiranje ciljeva

Željeno stanje bilo bi da sva lica s invaliditetom u Bosni i Hercegovini imaju jednaku i adekvatnu pristupačnost svim objektima i uslugama, kako javnim, tako i privatnim. Ovo podrazumijeva da je svaki objekat i svaka usluga dostupna, koristiva i funkcionalna za lica s invaliditetom na jednak način kao i za sve ostale građane. Lica s invaliditetom trebala bi biti u mogućnosti potpuno se integrirati u društvo, što podrazumijeva jednak pristup objektima i uslugama. Očekuje se da će ovo poboljšati kvalitet života lica s invaliditetom, smanjiti diskriminaciju i povećati uključenost. Dakle, željeno stanje podrazumijeva: osigurati uključenost i stručno mišljenje organizacija za lica s invaliditetom i mehanizama za zaštitu prava invalida u izradi i praćenju implementacije strategija pristupačnosti (opće i sektorske) na svim nivoima vlasti u BiH; Osigurati učešće lica s invaliditetom i predstavnika/ca organizacija lica s invaliditetom, kao i organizacija koje se bave pitanjima lica s invaliditetom, u procesima izrade strategija (općih i sektorskih) na svim nivoima vlasti; Osigurati integriranje prava lica s invaliditetom i pristupačnosti u razmatranju suštinskih pitanja koja su obuhvaćena razvojnim strategijama (općim i sektorskim) i pratećim dokumentima za implementaciju strategija; Integrirati prava lica s invaliditetom i pristupačnost u mehanizme stručne i međuvladine koordinacije razvojnog planiranja i upravljanja razvojem (horizontalna i vertikalna koordinacija); Osnažiti pristup pristupačnosti i prava lica s invaliditetom u planiranju i utrošku finansijskih sredstava (pristupačnost i prava lica s invaliditetom u budžetu); Doprinijeti implementaciji strateških ciljeva koje su definirale organizacije za lica s invaliditetom, kao i ciljeva definiranih od strane EU.

Na kraju, poboljšanje položaja lica s invaliditetom u svim sferama života kroz osiguranje stabilnog društveno-ekonomskog razvoja i potpune pristupačnosti.

Pitanja/smjernice	
Da li je opisano željeno stanje u odnosu na ključni problem i specifične probleme u oblasti koja je regulirana propisem?	Proizilazi el
Da li postoji jasna povezanost između definiranih ciljeva i identificiranih problema?	Postoji jasna
Da li su definirani opći, specifični i operativni ciljevi?	Da. Opći cilj: A specifični c - Razvoj i usv - Poboljšanje - Povećanje r - Izgradnja sk - Povećanje r
Da li je određeno kakve se konkretne društvene promjene očekuju?	Da, očekuje:
Kako će ovi ciljevi doprinijeti širim socijalnim, ekonomskim ili političkim ciljevima?	Ovi ciljevi će
Kako se ciljevi odnose na principe zabrane diskriminacije? Ako problem ili problemi ukazuju na diskriminaciju u pravima, položaju ili mogućnostima, da li definirani ciljevi doprinose smanjenju ili eliminiranju ove diskriminacije?	Zakon poseb
Da li definirani ciljevi doprinose ostvarenju strateških ciljeva suzbijanja diskriminacije u određenom slučaju?	Da, ciljevi ov
Koji su očekivani rezultati za različite grupe ljudi (npr. prema spolu, starosti, invaliditetu)?	Očekivani re
Da li su ciljevi realni i mjerljivi, i kako će se pratiti i ocjenjivati napredak prema postizanju ovih ciljeva?	Svi ovi ciljevi
Da li je omogućeno da se Agencija za ravnopravnost spolova/entitetski gender centri i zainteresirane strane izjasne kroz konsultacije ili direktno učestvovanje u postupku definiranja ciljeva?	U cilju ostvar
Kako su ciljevi usklađeni sa strategijama, politikama, međunarodnim ugovorima i prioritetima EU?	Ciljevi su uskl

- Definiiranje opcija javne politike, procjena učinka različitih opcija - ekonomskih, društvenih, fiskalnih, uticaj na okoliš, te odabir najboljih opcija

U ovoj fazi, cilj je da se odredi najbolji način za rješavanje identificiranih problema i postizanje definiranih ciljeva. Lice koje je odgovorno za izradu propisa, obrađivač propisa, bi trebalo da izdvoji različite opcije za rješavanje problema i procijeni njihove direktne i indirektno posljedice u kontekstu ekonomske isplativosti, socijalnog uticaja, troškova i benefita, kao i ekološkog uticaja. Razmatrane mjere mogu biti zakonske ili nezakonske prirode.

Također, i u ovoj fazi, nekoliko ključnih pitanja, u cilju da se analizira i procijeni uticaj svake opcije za rješavanje identificiranog problema, treba da bude uzeto u obzir:

- Da li su iznesene jasne opcije za rješavanje problema i postizanje ciljeva?
- Koje su moguće posljedice svake opcije na ekonomiju, društvo i okolinu?
- Kako će svaka opcija uticati na diskriminaciju?
- Koje su potencijalne prednosti i nedostaci svake opcije?
- Koja opcija najbolje rješava identificirani problem, poštujući obaveze usklađenosti sa Zakonom o zabrani diskriminacije u Bosni i Hercegovini?
- Kako se opcije upoređuju u smislu troškova i koristi?
- Kako će se odabrana opcija uklopiti u postojeće zakonodavstvo i politike?
- Koje su potrebne izmjene u postojećem zakonodavstvu ili politikama da bi se implementirala svaka opcija?
- Koje su moguće prepreke za implementaciju svake opcije i kako se one mogu prebroditi?
- Kako će se učinkovitost svake opcije pratiti i evaluirati?
- Koje vrste informacija ili statističkih podataka, relevantnih za muškarce, žene ili druge segmente društva, treba koristiti kako bi se procijenili efekti različitih opcija? Da li su te informacije dostupne ili je potrebno prikupiti dodatne podatke?
- Da li određene institucije ili organizacije, uključujući civilne organizacije, imaju potrebne dodatne informacije?

PRIMJER: "Procjena uticaja Zakona pristupu objektima i uslugama za lica s invaliditetom"

Definiranje i identifikacija najboljih opcija:

Operativni cilj: Unaprijediti pristupačnost objekata i usluga za lica s invaliditetom kroz inovativne i sveobuhvatne mjere.

Opcija A) Zadržati trenutno stanje, bez dodatnih poboljšanja ili inovacija.

Opcija B) Povećati finansijsku podršku za prilagođavanje objekata za lica s invaliditetom i uspostaviti novi standardi za pristupačnost usluga. Ova opcija uključuje pružanje subvencija i podsticaja za vlasnike objekata i pružaoce usluga kako bi unaprijedili pristupačnost, kao i uspostavljanje strožijih propisa i kontrola kako bi se osiguralo da su objekti i usluge pristupačni i u skladu sa novim standardima.

Opcija C) Razviti sveobuhvatni program edukacije i podizanja svijesti o pravima lica s invaliditetom i potrebi za pristupačnošću. Ova opcija uključuje implementaciju kampanja za podizanje svijesti, obuke za pružaoce usluga i vlasnike objekata, te proširenje informacija o pravima lica s invaliditetom i načinima kako poboljšati pristupačnost.

U procjeni uticaja na društvo za svaku od ovih opcija, posebno se razmatraju efekti koje će svaka opcija imati na položaj lica s invaliditetom i ostalih marginaliziranih grupa u društvu. Na primjer, za opciju B, socijalni uticaj može biti "Povećana finansijska podrška za prilagođavanje objekata i uspostavljanje novih standarda za pristupačnost usluga može rezultirati većom uključenošću lica s invaliditetom u različite sfere društva. Osim što poboljšava njihov svakodnevni kvalitet života, ova opcija može pridonijeti i smanjenju diskriminacije i povećanju socijalne integracije lica s invaliditetom."

Pa recimo, procjena uticaja na društvo za opciju B može uključivati nekoliko ključnih elemenata:

- Povećana pristupačnost: Ova opcija bi poboljšala pristup objektima i uslugama za lica s invaliditetom, omogućavajući im lakše učešće u društvenim, kulturnim, ekonomskim i političkim aktivnostima. To može pridonijeti socijalnoj inkluziji i poboljšanju kvaliteta života za lica s invaliditetom.
 - Ekonomski rast: Davanje subvencija i podsticaja za poboljšanje pristupa može podstaći ekonomski rast kroz povećanje potražnje za radovima na prilagođavanju objekata, kao i stvaranje novih poslova u ovom sektoru.
 - Smanjenje diskriminacije: Uspostavljanjem strogih standarda za pristupačnost i implementacijom efektivnih kontrola, država pokazuje svoju predanost smanjenju diskriminacije lica s invaliditetom. To može pomoći u promjeni stavova i predrasuda u društvu prema licima s invaliditetom.
- Socijalni učinci ove opcije mogu biti višestruki. Na jednom nivou, povećanje pristupačnosti objekata i usluga može pridonijeti većoj samostalnosti lica s invaliditetom, poboljšanju njihovog samopouzdanja i osjećaja dostojanstva. Na širem nivou, to može podstaći veću socijalnu integraciju i interakciju između lica s invaliditetom i ostalog dijela društva, čime se podstiče veće razumijevanje i prihvatanje različitosti. Dalje, ekonomski rast koji proizlazi iz ove opcije može rezultirati širij društvenoj dobrobiti kroz povećanje zapošljavanja i poboljšanje javnih usluga. Na kraju, jačanje prava i smanjenje diskriminacije lica s invaliditetom može doprinijeti pravednijem i inkluzivnijem društvu.

- Definiiranje mehanizama praćenja i evaluacije propisa

Monitoring i evaluacija u kontekstu zabrane diskriminacije može pomoći u odgovaranju na niz ključnih pitanja:

- Da li politike i mjere adekvatno uključuju i adresiraju pitanja diskriminacije? Monitoring i evaluacija mogu identificirati nedostatke i omogućiti povratne informacije za poboljšanje.
 - Da li se zabrana diskriminacije konzistentno i učinkovito provodi u praksi? Monitoring i evaluacija mogu otkriti jazove između politika i njihove praktične primjene.
 - Kako politike i mjere utiču na muškarce i žene na različite načine? Monitoring i evaluacija omogućavaju prikupljanje podataka koji pokazuju različite učinke politika na različite spolove.
 - Da li politike i mjere doprinose smanjenju diskriminacije? Rezultati monitoringa i evaluacije mogu pokazati u kojoj mjeri se ovi ciljevi postižu.
 - Da li su mehanizmi za prijavljivanje diskriminacije efikasni i dostupni svima, bez obzira na spol? Monitoring i evaluacija mogu provjeriti dostupnost i efikasnost ovih mehanizama.
 - Kako se resursi distribuiraju i koriste u svrhu suzbijanja diskriminacije? Monitoring i evaluacija omogućavaju transparentnost i odgovornost u upravljanju resursima.
 - Kako se društveni, politički i ekonomski kontekst mijenja tokom vremena, i kako to utiče na diskriminaciju? Monitoring i evaluacija mogu pratiti ovakve trendove i uticaje na rodne politike.
- Praćenje se vrši na osnovu prethodno definiranih indikatora koje je moguće upoređivati sa polaznim stanjem. Indikatori zabrane diskriminacije su od presudne važnosti jer omogućavaju kvantitativnu i kvalitativnu procjenu učinka politika, te prepoznavanje i mjerenje diskriminacije. Ovi indikatori pružaju osnov za pravično kreiranje, implementaciju i evaluaciju politika, omogućavajući donosiocima odluka da pravilno adresiraju diskriminaciju u svim aspektima društva.
- Na primjer, prilikom razvijanja programa za smanjenje nezaposlenosti, indikator zabrane diskriminacije može biti "postotak žena koje su bile izložene seksualnom uznemiravanju na radnom mjestu". Ovaj indikator omogućava mjerenje diskriminacije na radnom mjestu i može ukazati na potrebu za poboljšanjem politika koje se odnose na radno okruženje.

PRIMJER: "Procjena uticaja Zakona o pristupačnosti objekata i uslugama za lica s invaliditetom"

Na osnovu navedenog primjera, indikatori zabrane diskriminacije mogli bi uključivati:

Indikatori zabrane diskriminacije:

- Postotak lica s invaliditetom koji su doživjeli diskriminaciju prilikom pokušaja pristupa objektima i uslugama, razdvojeno po spolu.
 - Broj prijava za diskriminaciju koje su podnijela lica s invaliditetom, razdvojeno po spolu.
 - Broj slučajeva u kojima su žene s invaliditetom bile isključene iz procesa donošenja odluka u vezi sa pristupačnošću objekata/usluga.
- Ovi indikatori mogu pomoći u identifikaciji rodne neravnoteže i diskriminacije među licima s invaliditetom kada je u pitanju pristup objektima i uslugama.
- Monitoring i evaluacija izvode se kroz redovno praćenje i analizu prikupljenih podataka, povezanih sa definiranim indikatorima.
- Indikatori zabrane diskriminacije:
- Postotak lica s invaliditetom koji su doživjeli diskriminaciju prilikom pokušaja pristupa objektima i uslugama, razdvojeno po spolu: Ovaj podatak bi se mogao pratiti kroz redovne ankete sa ciljanim grupama, ili kroz praćenje prijava za diskriminaciju.
 - Broj prijava za diskriminaciju koje su podnijela lica s invaliditetom, razdvojeno po spolu: To bi se moglo pratiti putem formalnih kanala za podnošenje prijava, kao što su pravni ili institucionalni mehanizmi.
 - Broj slučajeva u kojima su žene s invaliditetom bile isključene iz procesa donošenja odluka u vezi sa pristupačnošću objekata/usluga: To se može pratiti putem sastanaka i konsultacija, sa

posebnim naglaskom na uključivanje žena s invaliditetom.

Evaluacija bi se obavljala na osnovu ovih podataka, analizirajući ih kako bi se ocijenilo da li se ciljevi postižu, gdje se javljaju prepreke i kako se mogu unaprijediti politike i prakse.

- Konsultacije i javne rasprave

Konsultacije i javne rasprave predstavljaju važan dio procesa procjene uticaja propisa i provode se na različitim etapama - tokom samog procesa procjene, u fazi izrade nacrt propisa, kao i nakon toga. Konsultacije podrazumijevaju prikupljanje podataka, mišljenja i prijedloga od različitih zainteresiranih strana tokom relevantnih faza izrade propisa. Slično tome, u skladu sa parlamentarnom procedurom, organizira se javna rasprava u cilju pružanja dodatnih informacija i pojašnjenja pitanja bitnih za donošenje odluke o propisu u Parlamentu.

Zainteresirana javnost uključuje građane, organizacije civilnog društva, predstavnike akademske zajednice i druge pravne subjekte sa javnim ovlaštenjima, ili lica na koja mogu uticati propisi koji se donose, odnosno lica koja će biti uključena u njihovu implementaciju.

Integracija zabrane diskriminacije u proces konsultacija i javne rasprave ključna je za razvoj inkluzivnih i pravednih propisa. Evo tri ključna aspekta koji bi trebali biti uključeni:

Osiguranje nediskriminacije: Svaki proces konsultacija i javne rasprave trebao bi biti osmišljen na način koji osigurava da nijedna grupa ili pojedinac nije diskriminiran na osnovu svoje rodne pripadnosti, invaliditeta, dobi, etničke pripadnosti, vjeroispovijesti, seksualne orijentacije ili bilo koje druge karakteristike. Ovo uključuje osiguranje pristupačnosti informacija i događanja za sve učesnike.

Aktivno uključivanje marginaliziranih grupa: U proces konsultacija i javnu raspravu treba aktivno uključiti grupe koje su često marginalizirane ili izložene diskriminaciji. Ovo može uključivati lica s invaliditetom, manjinske etničke i vjerske grupe, LGBT+ lica i druge. Njihova perspektiva može pomoći u identifikaciji potencijalnih izvora diskriminacije u propisima.

Prijedlozi za sprečavanje diskriminacije: Tokom procesa konsultacija i javne rasprave, treba otvoreno razmatrati prijedloge za uklanjanje ili sprečavanje diskriminacije u propisima. Ovo može uključivati prijedloge za promjenu jezika propisa, uključivanje posebnih mjera za zaštitu od diskriminacije, ili promjene u načinu na koji će se propis primjenjivati.

- Izvještaj o provedenom procesu procjene uticaja propisa

Nakon završetka procesa, sastavlja se izvještaj o procjeni uticaja propisa. U slučaju skraćene procjene uticaja propisa, izvještaj se prezentira u obliku obrasca koji obuhvaća sve esencijalne informacije o provedenom postupku i bitnim aspektima.

Izvještaj bi trebao, između ostalog, uključivati informacije o učesnicima koji su bili uključeni u različite faze procesa, poput organizacija civilnog društva, stručnjaka za određene specijalističke oblasti koje su relevantne za razmatranu temu, itd. Kada se provodi detaljna ili potpuna procjena uticaja propisa, vlasti na nivou entiteta posebno razmatraju izvještaje o procjeni uticaja i odabiru najpogodnije opcije javnih politika.

Integriranje zabrane diskriminacije u izvještaju o provedenom procesu procjene uticaja propisa može se postići na sljedeći način:

Prikazivanje obuhvatnosti u analizi: Izvještaj bi trebao pokazivati da je provedena sveobuhvatna analiza u kojoj su uključene perspektive oba spola i da su uzete u obzir potrebe ranjivih grupa kako bi se izbjegla diskriminacija.

Uključivanje specifičnih rezultata: Izvještaj treba sadržavati konkretne nalaze o tome kako propis utiče na muškarce i žene različito, kao i kako utiče na različite ranjive grupe.

Prikazivanje korištenih indikatora zabrane diskriminacije: Izvještaj treba uključivati informacije o tome koji su se indikatori zabrane diskriminacije koristili tokom analize.

Prikazivanje alternativnih opcija: Izvještaj treba sadržavati informacije o razmotrenim alternativnim opcijama koje bi mogle smanjiti diskriminaciju, ako su identificirane.

Prikazivanje plana za praćenje i evaluaciju: Izvještaj bi trebao uključivati plan za praćenje i evaluaciju kako bi se ocijenilo kako se propis provodi u praksi i kakav uticaj ima na zabranu diskriminacije.

Uključivanje stakeholder-a: Izvještaj bi trebao sadržavati informacije o tome kako su uključeni relevantni učesnici, uključujući organizacije za prava žena, organizacije civilnog društva i stručnjake za rodna pitanja.

Kroz sve ove elemente, izvještaj bi trebao jasno pokazivati da su pitanja zabrane diskriminacije centralna u procesu procjene uticaja propisa.

5.3. Skraćena procjena uticaja propisa

Skraćena procjena uticaja propisa je proces koji se koristi za brzu i efikasnu procjenu mogućih posljedica predloženog zakonodavstva ili politike. Ova metoda je manje sveobuhvatna od punog procesa procjene uticaja propisa, ali može pružiti korisne informacije za odlučivanje o tome treba li se nastaviti s daljnjom procjenom uticaja ili treba li napraviti neke promjene u prijedlogu.

Skraćena procjena uticaja propisa obično uključuje:

- Identifikaciju ključnih pitanja: Ovo uključuje identifikiranje ključnih ciljeva propisa, mogućih izazova u njegovoj implementaciji, i kako bi se propis mogao odraziti na različite učesnike.

- Procjena mogućih posljedica: Ova faza uključuje brzu procjenu mogućih posljedica propisa. To može uključivati procjenu ekonomskih, socijalnih, pravnih, okolišnih ili drugih posljedica.

- Preporuke: Na osnovu prikupljenih informacija, skraćena procjena uticaja propisa može uključivati preporuke o tome treba li se nastaviti sa detaljnijom procjenom uticaja, ili treba li napraviti neke promjene u prijedlogu.

Iako je skraćena procjena uticaja propisa manje detaljna od punog procesa procjene uticaja, ona može biti korisna za brzo razumijevanje mogućih posljedica propisa i za informiranje odluka o tome kako nastaviti. Uključivanje aspekata poput zabrane diskriminacije može pomoći u osiguranju da propisi neće imati nepoželjne posljedice za određene grupe ljudi.

Skraćeni proces procjene uticaja propisa obično se primjenjuje na manje kompleksne propise, gdje se očekuje da će uticaj na društvo, ekonomiju i okoliš biti relativno mali ili jasno definiran.

Također, ovaj proces može se koristiti kada je vrijeme za donošenje odluke ograničeno.

Međutim, važno je napomenuti da odluka o tome hoće li se koristiti skraćeni ili puni proces procjene uticaja propisa zavisi od specifičnih okolnosti svakog slučaja i pravila ili smjernica koje su na snazi u određenom kontekstu.

Na primjer, skraćeni proces procjene uticaja propisa može se koristiti za:

- Manje izmjene postojećih propisa: Ako se predlaže mala izmjena postojećeg propisa, koja se ne očekuje da će imati veliki uticaj, može se koristiti skraćeni proces.

- Propisi sa jasnim i uskim ciljem: Ako propis ima vrlo jasnu svrhu i cilj, i ne očekuje se da će imati široke ili kompleksne posljedice, skraćeni proces može biti prikladan.

- Hitni propisi: U nekim slučajevima, kada je potrebno brzo donijeti propis zbog hitne situacije, može se koristiti skraćeni proces.

Međutim, bez obzira na to koristi li se skraćeni ili puni proces, važno je osigurati da se tokom procjene uticaja propisa u obzir uzimaju ključni faktori, uključujući potencijalne posljedice za različite grupe ljudi i pitanja poput zabrane diskriminacije.

Nekoliko smjernica za uvrštavanje principa zabrane diskriminacije:

- Identifikacija potencijalnog uticaja na različite spolove: Obradivač propisa treba razmisliti o tome kako predloženi propis može imati različit uticaj na muškarce i žene. Na primjer, propis koji se odnosi na radno vrijeme mogao bi imati različite posljedice za muškarce i žene, zavisno od njihovih uloga u porodici i društvu.

- Uključivanje svih relevantnih učesnika: Tokom procesa konsultacija, važno je uključiti predstavnike organizacija koje se bave pitanjima zabrane diskriminacije. Njihovi uvidi mogu pomoći u identifikiranju potencijalnih posljedica predloženog propisa na ove aspekte.

- Utvrđivanje mjera za promociju zabrane diskriminacije: Ako se identificiraju potencijalni negativni uticaj i na mogućnost diskriminacije, trebalo bi razmotriti moguće mjere za ublažavanje tih uticaja. To bi moglo uključivati promjene u samom propisu, ali i dodatne mjere, poput izmjena povezanih politika ili implementaciju posebnih programa za podršku pogođenim grupama.

- Pravilno izvještavanje: U izvještaju o procjeni uticaja propisa trebalo bi jasno navesti kako su pitanja zabrane diskriminacije uzeta u obzir, te kakve će posljedice predloženi propis imati na ove aspekte.

Uključivanje zabrane diskriminacije u skraćeni proces procjene uticaja propisa nije samo pitanje poštivanja zakonskih obaveza, već i stvaranje pravednijih i učinkovitijih propisa koji bolje odgovaraju potrebama svih članova društva.

¹ Prihvaćeni su principi zabrane diskriminacije, odnosno jednakog tretmana i jednakih mogućnosti kao jedni od osnovnih pravnih principa EU.

² Član 70.

³ Član 24. (4): "Svi javni organi te ostala pravna lica dužni su da u svoje opće pravne akte, ili kroz posebne pravne akte, reguliraju načela i principe jednakog postupanja, te da osiguraju učinkovite interne procedure zaštite od diskriminacije. "

⁴ Jedinstvena pravila za izradu pravnih propisa u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 11/05, 58/14, 60/14, 50/17 i 70/17); Uredba o procjeni uticaja propisa ("Službeni glasnik Federacije BiH", broj 67/20); Odluka o procjeni uticaja propisa ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 8/23); Odluka o procesu i metodologiji procjene uticaja prilikom izrade propisa ("Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH", broj 13/18).

Pretplatnici imaju dodatne pogodnosti. Ukoliko ste već pretplatnik, prijavite se! Ukoliko niste pretplatnik, registrirajte se!

➔ [Prijava \(/auth/login?ReturnUrl=%2Fpage%2Fakt%2Fbo6GeE3UJWs%3D\)](/auth/login?ReturnUrl=%2Fpage%2Fakt%2Fbo6GeE3UJWs%3D)

➔ [Registracija \(/auth/register?ReturnUrl=%2Fpage%2Fakt%2Fbo6GeE3UJWs%3D\)](/auth/register?ReturnUrl=%2Fpage%2Fakt%2Fbo6GeE3UJWs%3D)

O nama

Javno preduzeće Novinsko-izdavačka organizacija SLUŽBENI LIST BOSNE I HERCEGOVINE. Sva prava pridržana. 2014

Adresa

Džemala Bijedića 39/III
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
Email: slist@slist.ba (<mailto:slist@slist.ba>)

Kontakti

Centrala

Tel: 033/722-030

Email (<mailto:info@slist.ba>)

Uredništvo

Tel: 033/722-038

Email (<mailto:urednistvo@slist.ba>)

Pravna služba

Tel: 033/722-051

Email (<mailto:info@slist.ba>)

Računovodstvo

Tel: 033/722-045, Fax: 033/722-046

Email (<mailto:racunovodstvo@slist.ba>)

Pretplata

Tel: 033/722-054

Email (<mailto:pretplata@slist.ba>)

Ekspedit

Tel: 033/722-041

Email (<mailto:info@slist.ba>)

Prodaja

Tel: 033/722-079

Email (<mailto:info@slist.ba>)

Oglasni odjel

Tel: 033/722-049 i 033/722-050, Fax: 033/722-074

Email (<mailto:oglasi@slist.ba>)

Tehnički sekretar

Tel: 033/722-061, Fax: 033/722-064

Ured direktora

Tel: 033/722-061

Komercijala

Tel: 033/722-042